

MINIATURA

RUMENA DIŠAVA ZAPUŠČENIH

DARIO CORTESE

V objemu zelenja stoji hiša. Stara je že in utrujena, obrašča jo čas. V krošnjah drevja žvrgolijo ptiči, v globeli spodaj šumi potok, ki se v slapovih premetava prek strmin. V pobočjih gozdnatih strmali rumeno kimajo negnoji. Pod hišo so še vedno travniki, strmi travniki, in sadno drevje še vedno belo zacveti vsako pomlad. Ob hiši češnje, slive, na travnikih jablane, hruške, prav ob gozdu se košatijo orehi. Nedaleč stran dišijo negnoji. Železen lonec - le kdo ga je obesil na tepko? - je počen, ubija ga rja.

Hišo obrašča zelena goščča, toda mogočen skedenj se še vedno nastavlja soncu. Le dva stebra sta še pokončna, ostali so se porušili, kot velikanske domine so se razplazili po tleh. Malo ravnega sveta pred hišo na gosto obraščajo koprive: dvorišče ali pa hlev minulih časov, hlev brez strehe, zidov in živine, le tla so mu še ostala. Globoko pod cvetočimi koprivami se tramovi med mahom in vlago vdajajo času.

Hiša se je obdala z gostim zelenjem, kot da bi hotela zakriti svoje prhnenje. Dimnik je speljan ob hiši, pod njim še vedno črno diši, deske in nekdanja tla ob njem se nižajo k svojemu koncu.

Kljuka vrat je obraščena z rjo. Ne premakne se več, vrata so napol odprta, vedno, za vsakogar. V prtiličju zadiši po zemlji, po tleh, ki si prilaščajo hišo. Stropne deske se črno temnije in težko

Nad domačijo Zapoškar se dviguje Porezen

legajo na prazen prostor; le nekaj temnih hlodov sameva na tleh, v kotu pa stoji krušna peč in se spreminja v pesek in prah. Razdaja se času, čeprav je bila zidana, da bi stala.

Kot da bi imel občutek za lepo, je čas na stenah pustil še vzorec s cvetjem, toda polkna in šipe so se mu že vdali; tri okna brezzobo zevajo ven v gošččo za hišo. Rože na stenah še vedno cvetijo in se počasi luščijo na tla. Pod njimi je še starejši omet z ovijajočimi se vzpenjalkami, toda tudi te bodo odcvetele.

Samotni odcvet hiše zakriva bujno zeleno življenje, ki se je razmahnilo tik ob njej. Komaj se še vidi skedenj, ki tik ob hiši kaže golo okostje in rebra, ki se jih ponekod še drži slama.

Mimo razpočenih zidov in razrahljanih tramov stopim skozi steno, ki je več ni, v sadovnjak za hišo.

Koprive segajo do ramen.

Ogroženi narodni parki

Mednarodna zveza za varstvo narave spremlja stanje svetovne naravne dediščine. Tako vodi register ogroženih zaščitenej območij, ki vsebuje že 107 parkov iz 64 držav. Letos je na novo dodanih 16 območij, ki jih ogrožajo različne človekove dejavnosti, od izkoriščanja vodne energije, vojaških aktivnosti, rudarjenja, pridelovanja kokaina (npr. narodni park Tingo Maha v Peruju) do gradnje cest, železnic in smučišč. Omenjene številke jasno kažejo, da pravna zaščita še ne pomeni tudi učinkovitega varstva in ohranitve ekosistemov.

Med novo dodanimi območji sta tudi Pirinski narodni park v Bolgariji in Narodni park Nizke Tatre v Češkoslovaški federaciji.

Pirinski narodni park je bil pred časom že na seznamu ogroženih območij, vendar je bil zaradi stroge kontrole nad širitvijo smučišč z njega tudi umaknjen. Sedaj pa ga ogroža načrtovani sistem vodnih pregrad in kanalov, ki bi omogočal odvzem vode iz reke Mesta za potrebe namakanja Trakijske planote na severu.

V narodnem parku Nizke Tatre pa francosko-češkoslovaška družba načrtuje gradnjo hotelov in smučišč, kar bi pomenilo dodatno obremenitev na že tako močno urbaniziranim območju. Poleg tega že sedaj na 80 odstotkih površine parka izvajajo gozdarske aktivnosti, v bližini pa je tudi celulozna tovarna, ki je močan onesnaževalec zraka.

i. m.